

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки
(Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975)

Ефективна економіка № 12, 2014

УДК 004.91:336.221

Л. О. Сколотій,
к. е. н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва
І. В. Горковенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва
І. В. Сколотій,
к. е. н., ст. викладач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В ОПОДАТКУВАННІ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

L. O. Skolotiy,
Doctor of Economics., professor, professor at the Accounting and Auditing department of
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaev, Kharkiv
I. V. Gorkovenko,
Doctor of Economics., associate professor, assistant professor at the Accounting and Auditing department of
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaev, Kharkiv
I. V. Skolotiy,
Doctor of Economics., senior lecturer at the Accounting and Auditing department of
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaev, Kharkiv

ELECTRONIC DOCUMENT CIRCULATION IN TAXATION, CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

В статті на підставі дослідження сучасного стану автоматизованої системи бухгалтерського обліку, яка передбачає використання сучасних технічних та програмних засобів, опрацьовано понятійний апарат електронного оподаткування. Визначено основні проблеми електронного документообігу, обґрунтована актуальність використання системи електронного адміністрування, запропонована методика удосконалення електронного оподаткування.

In the article on the basis of research of the current state of automated accounting system, which involves the use of modern technology and software, elaborated the conceptual framework of e-taxation. The main problems of electronic document, the urgency use of electronic administration, proposed method of improving electronic tax.

Ключові слова: *Електронний документ, електронний документообіг, електронне оподаткування, система електронного адміністрування.*

Keywords: *electronic document, electronic document management, electronic tax system electronic administration.*

Актуальність теми дослідження. Проблеми запровадження в Україні електронного документа та електронного документообігу стають все більш актуальними. Вони набувають значної політичної та економічної ваги у зв'язку з розширенням використання інформаційно-комунікаційних технологій у суспільних відносинах, розбудові систем електронних платежів, електронної торгівлі, електронному оподаткуванню.

Розвиток форм ведення бухгалтерського обліку від паперових до автоматизованих сприяє виникненню нової системи бухгалтерського обліку, яка передбачає застосування первинних документів їх документообіг, зберігання та передачу інформації про активи, капітал та зобов'язання в електронному вигляді.

Постановка завдання. Метою роботи є розробка обґрунтованих заходів, які допоможуть розв'язати складні питання електронного документообігу в системі обліку, адміністрування та діючого механізму стягнення податків і зборів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження інформаційних систем та технологій у бухгалтерському та податковому обліку сьогодні є досить актуальним питанням. Його дослідженням займаються такі українські науковці як С.В. Івахненко, Ю. А. Кузьмінський, Ю.А.Литвин, М.С.Пушкар, О.А.Долгих, Т.А.Крушельницька, П.В.Мельник, Л.О. Матвейчук, А.М.Новицький, Л.Л.Тарангул, В.О. Осмятченко, С.П.Ріпа та ін.

У податковому обліку ведеться активна робота по впровадженню нових механізмів звітування платників податків шляхом подання податкової звітності засобами електронного зв'язку.

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 05.12.2012 року №1007-р схвалив Концепцію створення електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків», а Державна податкова служба з 1 січня 2013 р. запровадила електронний сервіс «Електронний кабінет платника податків», під яким слід розуміти персональне автоматизоване робоче місце платника, працювати в якому він може без використання спеціально встановленого клієнтського застосування [1].

Починаючи з 01.01.2015р. заплановано впровадження електронного адміністрування ПДВ, яке передбачає складання податкових накладних виключно в електронній формі, їх реєстрацію в єдиному реєстрі податкових накладних та обов'язкове подання податкової звітності з ПДВ в електронній формі [2].

Бухгалтерський облік, як правило на більшості підприємств України ведеться з використанням сучасних технічних та програмних засобів та повинен відповідати сучасним інтернет-технологіям, а відтак виникає необхідність розгляду та введенню в науковий обіг такого поняття «клауд комп'ютерна форма обліку» [3, С.68].

У зв'язку з цим для запровадження системи електронного документування та звітності має бути сформована та законодавчо закріплена відповідна модель мережевого документування та звітності.

Формування економічних відносин в інформаційному суспільстві передбачає розвиток система електронного оподаткування та звітності.

Вперше ці питання були розглянуті у колективній монографії «Електронне оподаткування: сутність та перспективи розвитку» [4].

За дослідженнями А.М. Новицького електронне оподаткування – це «нормативно врегульована, динамічна, економічно обґрунтована й доцільна синтезована система автоматизованого встановлення податкового зобов'язання, визначення податкової бази, обліку платників податків, підготовки і подачі електронної звітності та інших складових адміністрування податків з метою його упорядкування та вдосконалення, створення умов для подальшого перспективного розвитку інформаційних відносин у сфері оподаткування» [5, с. 251].

Л.О. Матвейчук пропонує електронне оподаткування розглядати як «складну систему з такими напрямками розвитку: електронна реєстрація СПД, електронні податкові сервіси, електронна звітність, електронний аудит, електронна комерція, автоматизація процесів адміністрування податків і зборів (електронне відшкодування ПДВ), інформаційно-аналітична система ДПС, єдина інформаційно-комунікаційна платформа органів державної влади» [6, с. 23].

На нашу думку розвиток форм ведення бухгалтерського обліку від паперових до автоматизованих сприяє виникненню нової системи бухгалтерського обліку, яка передбачає застосування первинних документів їх документообіг, зберігання та передачу інформації про суму активів, капіталу, зобов'язань та нарахованих податків і платежів в електронному вигляді.

Виклад основних результатів дослідження.

Основою електронного документообігу є електронний документ, під яким розуміють «документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа» [7].

Щоб стати суб'єктом електронного документообігу в Україні необхідно:

- Укласти договір про надання послуг електронного цифрового підпису

з відповідним акредитованим центром сертифікації ключів (АЦСК)

- Отримати ключі для забезпечення підписання власних та здійснення криптографічного шифрування електронних документів.

- Інсталювати відповідне програмне забезпечення, що забезпечує підготовку даних для виконання алгоритмів електронного цифрового підпису.

- Встановити кореспондентські відносини з метою обміну сертифікатами відкритих ключів шифрування (відкритими ключами), що надає можливість у подальшому здійснювати обмін електронними повідомленнями у шифрованому вигляді.

Електронний цифровий підпис – вид електронного підпису, отриманого за результатами криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Електронний цифровий підпис за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки) у разі, якщо:

1) його підтверджено з використанням посиленого сертифіката ключа за допомогою надійних засобів цифрового підпису;

2) під час перевірки використовувався посилений сертифікат ключа, чинний на момент накладення електронного цифрового підпису;

3) особистий ключ підписувача, який відповідає відкритому ключу, зазначеному в сертифікаті [8].

Сертифікат ключа має містити такі обов'язкові дані: а) найменування та реквізити центру сертифікації ключів центрального засвідчувального центру; б) зазначення, що сертифікат виданий в Україні; в) унікальний реєстраційний номер сертифіката ключа; г) основні дані (реквізити) підписувача-власника особистого ключа; д) дату і час початку та закінчення строку чинності сертифіката; е) відкритий ключ; ж) найменування криптографічного алгоритму, який використовує власник особистого ключа; з) інформацію про обмеження використання підпису [8].

Досить важливим питанням у застосуванні електронного документообігу є проблема узгодження форматів представлення даних, а відтак, пошук прийняттого формату є принциповим для побудови сучасних інформаційних систем [9].

Електронний кабінет є захищеним, персоналізованим та безпечним електронним сервісом, який надає безконтактні способи взаємодії платників податків та Державної фіскальної служби України з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

За допомогою даного сервісу платник податків має змогу: підготувати, заповнити та надіслати податкову звітність в електронному вигляді; переглядати дані про стан розрахунків з бюджетом (картки особових рахунків).

Для роботи в Електронному кабінеті платника необхідно: а) отримати електронні цифрові підписи, які видаються Акредитованими центрами сертифікації ключів Міндоходів або «Masterkey» або «ІВК»; б) підключитись до мережі Інтернет та зайти до Електронного кабінету платника за адресою kpp.minrd.gov.ua або по гіперпосиланню «Електронний кабінет платника податків» на веб-сайті Державної фіскальної служби України; в) авторизуватись в Електронному кабінеті за допомогою особистого електронного ключа та розпочати роботу.

Висновки. Електронний документообіг є технологічною відповіддю на сучасні вимоги, які висуваються існуючою політично-економічною ситуацією до ефективної діяльності будь якого підприємства. Світові економічні стандарти вимагають впровадження у життя системи електронного документообігу та поступове наближення української моделі оподаткування до структури сучасного оподаткування ЄС, посилення і зміцнення співробітництва, спрямованого на удосконалення і розвиток податкової системи та податкових органів України. Вважаємо, що застосування системи електронного оподаткування можлива тільки після вирішення низки питань, які ураховують відсутність спільних форматів ЕЦП різних сертифікаційних центрів, інтерфейсну недосконалість діючих програмних продуктів, питання надання електронних документів контролюючим органам при перевірці.

Список використаних джерел.

1. Електронний кабінет платника податків// [Електронний ресурс]// Урядовий портал. – 2013. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/> (<http://www.kmu.gov.ua/>)
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України. Закон України від 31 липня 2014р. № 1621-VII [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 39. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua> (<http://zakon1.rada.gov.ua/>).
3. Павлюковець М.П. Концепція побудови сучасної системи обліку на сільськогосподарському підприємстві в умовах інтернет технологій/ М.П. Павлюковець// Облік і фінанси. – 2014. – № 2. – С.66-70.
4. Електронне оподаткування: сутність та перспективи застосування/ П.М. Мельник, А.М. Новицький, О.А. Долгих, С.П. Ріппа та ін.; за заг. ред. П.В. Мельник. – Ірпінь: НУ ДПС України, 2010. – 332с.
5. Новицький А.М. Правове регулювання інституціоналізації інформаційного суспільства в Україні : монографія/ А. М. Новицький. – Ірпінь : НУ ДПС України, 2011. – 444 с.
6. Матвейчук Л.О. Державне управління оподаткуванням у процесі розвитку інформаційного суспільства: теоретичні аспекти// Вісник НАДУ. – 2014. – №1. – С. 18-24.
7. Про електронні документи та електронний документообіг. Закон України від 22 травня 2003р. № 851-IV// Урядовий кур'єр. – 2003. – № 119.
8. Про електронний цифровий підпис: Закон від 22 травня 2003 року № 852-IV України (зі змінами та доповненнями)// Вісник Державного комітету архівів України. – 2003. – Вип. 2(14). – С. 23-32.
9. Величкевич М.Б. Електронний документообіг, тенденції та перспективи/ М.Б. Величкевич, Н.В. Мітрофан, Н.Е. Кунанець// Вісник «Національного університету Львівська політехніка. – 2014. – № 689. – С. 76-83.

References.

1. Uriadovij portal (2013), “Elektronnyj kabinet platnyka podatkov”, available at: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246528728 (Accessed 18 July 2013).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine “Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show> (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>) (Accessed 31 July 2014).
3. Pavliukovets', M.P. (2014), “Kontseptsiia pobudovy suchasnoi systemy obliku na sil'skohospodars'komu pidpriemstvi v umovakh internet tekhnolohij”, *Oblik i finansy*, vol. 2, pp. 66–70.
4. Mel'nyk, P.M. Novyts'kyj, A.M. Dolhykh, O.A. and Rippa, S.P. (2010), *Elektronne opodatkovannia: sutnist' ta perspektivy zastosuvannia* [Electronic tax: the nature and prospects of application], NU DPS, Irpin', Ukraine.
5. Novyts'kyj, A.M. (2011), *Pravove rehulivannia instytutsionalizatsii informatsijnoho suspil'stva v Ukraini* [Rights institutionalization of Information Society in Ukraine], NU DPS, Irpin', Ukraine.
6. Matvejchuk, L.O. (2014), “Derzhavne upravlinnia opodatkovanniam u protsesi rozvytku informatsijnoho suspil'stva: teoretychni aspekty”, *Visnyk NADU*, vol. 1, pp. 18–25.

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “Pro elektronni dokumenty ta elektronnyj dokumentoobih”, *Uriadovyy kur'ier*, vol. 119 (Accessed 22 May 2003).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “Pro elektronnyj tsyfrovyy pidpys”, *Visnyk Derzhavnoho komitetu arkhiviv Ukrainy*, no. 2(14), pp. 23–32.
9. Velychkevych, M.B. Mitrofan, N.V. and Kunanets', N.E. (2014), “Elektronnyj dokumentoobih, tendentsii ta perspektyvy”, *Visnyk Natsional'noho universytetu L'vivs'ka politehnika*, vol. № 689, pp. 76–83.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2014 р.

[\(http://www.poligrafua.net/\)](http://www.poligrafua.net/)

bigmir.net

1759

721

[\(http://www.bigmir.net/\)](http://www.bigmir.net/)

Врору.

ТОВ "ДКС Центр"